

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

אורי וישעי

הגיליון התורני פרשת וארא

כניסת שבת: 16:28

יציאת השבת: 17:34 לדעת ר"ת : 18:07

כתם פז - מאורית צל הפרשה

עטרת פז

יציאה מסבלנות

הגה"ק בעל חידושי הרי"ם, היה דורש על פסוק זה והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים (ו, 1) : הקב"ה חש, שכל עוד מסוגלים בני ישראל לסבול את חיי הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא. לכן הוא מבטיח לבני ישראל: אוציא אתכם מן הסבלנות שיש בכם כלפי המצרים ואמאיים בעיניכם את הגלות, על כל תועבותיה, עד שלא תוכלו עוד לשאתה - ובדרך זו יפתחו שערי הגאולה לפניכם.

מתווכי הגאולה

הוא אהרן ומשה אשר וגו' הוא משה ואהרן (י, כו-כו) הקשה הגאון בעל אהבת חיים זצ"ל בספרו, למה הוצרך לכתוב פעם אהרן ומשה ופעם משה ואהרן. והמשיל על כך משל, ליריד גדול ובאו שני סוחרים גדולים אחד מוכר סחורתו ואחד קונה. הקונה לא מכיר את המתווך של אותה העיר, כיוון שהוא חדש בעיר, וגם המוכר לא מכיר את המתווך של הקונה.

כך היה במצרים, כי זה מסחר גדול להוציא את ישראל ממצרים, וצריך שני מתווכים אחד שיפעל לישראל שירצו לצאת ממצרים כמו שראינו שרובם לא רצו לצאת ומתו בחושך, והשני צריך לפעול אצל פרעה שנייחו אותם לצאת מתחת ידו, כל ישראל היו מכירים את אהרן, שהיה חכם צדיק, זקן, ישר, אוהב שלום ורודף שלום מפני שגדל ביניהם, אבל את משה לא היו מכירים כל כך כי לא גדל בתוך בני ישראל ומי יודע אם הוא צדיק באמת כל שכן נביא, מפני שמקטנותו היה בבית פרעה, והיה חשוב, שנאמר ויגדל האיש, פרשו חז"ל שנעשה שר וחשוב אצל פרעה, לכן בני ישראל האמינו ע"י אהרן שכבר באה הגאולה, אבל מאידך פרעה לא מכיר את אהרן לגמרי, ואף פעם לא ראה אותו, לא כן במשה שכבר אמרנו ויגדל האיש בבית פרעה, גם על ידי שהרג את המצרי וברח לכוש ושם היה ארבעים שנה מלך, והיה ארבעים שנה מלך, והיה שר מלחמה מפורסם בכל העולם, ופרעה ידע מזה, פתאום כשראה אותו הכירו, והיה מקום שפרעה יאמין בדברי משה, רק לפי רצון פרעה הקב"ה הכביד את לבו. לכן היה נצרך לגאולה ראשונה שני מתווכים, וזה שכתוב אצל ישראל הוא אהרן ומשה, אבל אצל פרעה נאמר הוא משה ואהרן.

בפתיחת פרשתנו רואים את חמלתו של הבורא יתברך באומרו: וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וכו', אולם יקשה לנו, האם נאקה היא לשון תפלה או אולי לשון גניחה וצעקה הנובעת מייסורים? נראה דדוקא שנאקה הוא לשון גניחה וצעקה בעטיים של ייסורים הבאים על האדם, וזה מצד טבעו של אדם שכאשר הוא בצרה או במועקה קשה, הוא משמיע קול אנחה והמיה מרוב צרה, ואפילו כשהוא יחידי ואין לו למי לצעוק - אלא צועק הוא מפני שבטבעו הוא כך - כך מבאר הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל בספרו "שערים בתפלה". בכך גילו לנו חז"ל יסוד גדול בעבודת התפלה ובשאר עבודות ה', שנאקה שהיא דבר טבעי, נאקה כאב, צריך שתהיה מכוונת אל ה'.

בטבע האדם כאשר יש לו ייסורים הוא גונח ונאנק שלא מרצונו, לא יוכל לעצור עצמו בעד זה, אעפ"י שהצועק אינו יודע ואף אינו מכוון בדעתו. אבל בטבעם של דברים, פעולה זו במהותה היא כמיהה למקור הטוב והשלמות לבורא עולם.

נמצא, שכל צעקה בעולם במהותה, היא בעצם פעולה של תפילה, וזה אשר שם הקב"ה בטבע כל בריה להצילה ולרפואתה. וכאשר היא צועקת חש הוא לעזרתה, שהרי כל הצעקות מכוונות אליו. מכאן היסוד שבכוח האדם לכוון בדעתו, שאת הצעקות האלו יש להביא אליו יתברך לתפלה.

על כך מובא מעשה שארע אצל הגה"ק ר' ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, (המשגיח דשיבת מיר) כשהיה ילד, הכה אותו אביו על איזה מעשה שובבות שעשה כדרך הילדים. בעודו בוכה קם, לקח את הסידור והתחיל להתפלל מנחה.

שאלו אביו: "למה דווקא עכשיו אתה מתפלל מנחה?" וענהו: "הרי בין כך ובין כך אני בוכה, אז לפחות אנצל בכייה זו לתפלה". כמה שהדברים עמוקים!!! שישתדל האדם שלא תצא מפיו צעקה לשווא, ואם מכוונים לשם שמים אין לך דבר טוב מזה, שבאמת הדמעות והאנחות הטבעיות הבאות עלינו בעל כרחנו בעת צרה, המה יהלומים ומרגליות יקרים מאוד. וחבל לאבדם ללא כל תועלת - לתת לדמעות היקרות מפז להיבלע באדמה במקום להעלותם למעלה, לקרוע על ידם שערי שמים, ולהביא שפע וברכה לו ולכל העולם, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לב.) "אף על פי ששערי תפלה ננעלו - שערי דמעה לא ננעלו".

כל דברי התורה מוקדשים לע"י מורנו הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל זצ"ל שהשבוע פקודת שנתו הראשונה, זכותו תהא מגן וצינה בעדנו ובעד כל ישראל.

הליכות מלכי

נושא: ברכת אשר יצר

קווים לדמות הווד - הגר"ש גבאי זצ"ל

מו"ר הרה"ג ר' אורי סבן שליט"א בהספדו על הגר"ש גבאי זצ"ל באחד השיעורים, סיפר שבאחת הבריתות לבנו של אחיו - ידידו הר' יואב סבן, כובד הגר"ש זצ"ל לשאת דברי ברכה. הרב כהרגלו, בתחילת הדרשה: "ברשות הרב פלוני והרב פלמוני" וכו', והמשיך בדרשתו. בתום דרשתו התיישב הרב זצ"ל במקומו, אך מיד הוא קם וביקש לדבר שוב, וביקש מחילה גדולה מהציבור שהוא רוצה לדבר שוב, ואמר שרצונו לבקש גם את רשות הרב מרדכי יצחקי שליט"א, וכך פתח בברית: ברשות כב' הרב הצדיק המוהל דנן, הרב מרדכי יצחקי שליט"א - רבה של פורת, שכחתי לציין ברשותו... ואז חזר למקומו. הווי אומר "כבוד חכמים ינחלו..."

תמונת הגר"ש זצ"ל עם מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

וה'ה ראיתך מצד

בניית המרכז התורני הענק ברחוב בן אליעזר, ישיבת "תפארת למשה", בעבור רבנו זצ"ל לא היתה מלאכה קלה, המון התנגדויות מצד השכנים שבבניינים מול, אחד המתנגדים שהתנגד בכל עוז לבניית הישיבה היה דווקא אחד מאחינו הספרדים, שלכאורה היה צריך לשמוח בהקמת התורה, אך כאמור, בניית הישיבה היה לו לרועץ, ועשה כל אשר לאל ידו לבטל את "מזימת" בניית הישיבה, ותהלות לאל מזימתו נכשלה, והבנין הורס לשם תפארת ולתהלה.

כעבור מספר שנים, אותו יהודי השכן, נפטר לבית עולמו, ואני שגרתי באותו בנין, ראיתי את מודעות האבל, הלכתי להלוויה שהחלה מבנין הישיבה לכיון בית הכנסת "מקור בנימין" בהמשך, מורנו הרב זצ"ל ירד מהכולל לתת כבוד אחרון, לאותו מתנגד שהתנגד לכל דבר שבקדושה, ההלוויה היתה ביום אסרו חג, ולפי ההלכה לא מספידים (ש"ע או"ח סי' תכט בהגה), בכל זאת עמד מורנו הרב זצ"ל והחל לשבח את פועלו וישרותו של הנפטר. לאחר ההספד ליוויתי את מורנו זצ"ל לכיוון הישיבה, ושאלתי בדין ההספד ביום איסרו חג, השיבני כדרכו בענווה שבזה ששיבחתיו שלא יחשדו בי שאיני מספידו בגלל מעשיו בעבר כלפי וכלפי הישיבה, ולכן, סיפרתי אודותיו בקצרה, ודבר זה אינו בגדר של הספד הגורם לציבור להזיז דמעה.

זכות הצדיק תגן בעדנו, באלף המגן

מי שהוצרך לנקביו באמצע פסוקי דזמרה מתי יברך ברכת אשר יצר?

נקדים, דמי שמרגיש שהוא צריך לצאת להתפנות באמצע פסוקי דזמרה, לא ימשיך בתפילתו, אלא צריך שיפסיק מאמירת המזמורים, וילך לעשות את צרכיו. ואחר שיסיים, יטול ידיו כדין מתוך הברז פעם אחת (בתנאי שיהיה במים שיעור רביעיית, כלומר כשמונים מיליליטר מים) וממדת חסידות רבים נוהגים ליטול ידיהם שלש פעמים מן הברז. ויש אומרים שממדת חסידות נכון ליטול ידיו מכלי דוקא. עיין בשו"ת שמע שלמה (ח"ב סי' א') לכב' הראש"ל הגר"ש"מ עמאר שליט"א, והשגות הגר"מ מאוזו שליט"א.

עוד יש לדון, מתי יברך ברכת אשר יצר. כי אם ימתין עד שיסיים את פסוקי דזמרה, אפשר שישכח לברך אחר כך ברכת אשר יצר, וגם בלאו הכי לא ראוי לדחות את ברכת אשר יצר שלא לצורך. אולם מאידך גיסא, אסור להפסיק באמצע פסוקי דזמרה לדבר דברים אחרים, ולכאורה ברכת אשר יצר אינה שייכת לפסוקי דזמרה, ועל כן יש מקום לומר שנכון יותר לדחות את ברכת אשר יצר עד לאחר התפילה, או על כל פנים לאחר ברכת ישתבח שמך, לפני ברכת יוצר אור. וכן כתב בספר חיי אדם, שלכאורה נראה שעדיף לדחות את ברכת אשר יצר עד לאחר ברכת ישתבח.

אולם, הגאון רבי ישועה שבאבו זי"ע בתשובה שהובאה בשו"ת גנת ורדים כתב, שמכיון שבלאו הכי התפילה מופסקת בכך שיצא לבית הכסא, ולכן יוכל לברך גם ברכת ישתבח. וכתב שיוכל להפסיק לברכת אשר יצר אפילו בין פסוקי דזמרה לברכת ישתבח, אף על פי שברכת ישתבח היא נתקנה שיאמרו אותה לאחר פסוקי דזמרה. והגאון גנת ורדים עצמו גם כן הסכים לדבריו בזה.

ולהלכה, כתב הגאון רבי דוד יוסף שליט"א שמכיוון שיש מקום לומר שברכת אשר יצר גם היא שייכת לפסוקי דזמרה, שכן גם היא ענינה הוא שבח והודאה להשם יתברך, ובצירוף סברת המהר"י שבאבו שבכל מקרה הופסקה התפילה, ולכן יש להורות שיברך ברכת אשר יצר מיד לאחר שירחץ ידיו, ואפילו באמצע פסוקי דזמרה, אבל אם סיים כבר פסוקי דזמרה, ורק לא בירך עדיין ברכת "ישתבח שמך", נכון יותר לדחות את ברכת אשר יצר עד לאחר ברכת ישתבח. וכן אם הוא עדיין באמצע אמירת מזמור, יסיים לומר את אותו המזמור, ולאחר מכן יברך אשר יצר.

לסיכום מי שהוצרך לברך אשר יצר באמצע פסוקי דזמרה, יסיים את אמירת אותו המזמור שהוא עומד בו, ויברך אשר יצר. ואם סיים את אמירת כל המזמורים, ורק לא בירך עדיין ברכת ישתבח שמך, יסיים את ברכת ישתבח, ולאחריה יברך גם אשר יצר.

ד"ת לעי"נ ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל, לעי"נ ר' אפרים נחום ז"ל בן טויה ויקטוריה שתחיה

סס

העלון נודב על ידי היקר והנעלה הר' דוד ניזרי ורעייתו שתחיה, להצלחתם ולחיי וחינוך ילדיהם, אכ"י"ר